

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านอําเภํ้าพัฒนา หมู่ 15 ตำบลกลางดง
อําเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นทรินทร์ สิวังกต : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา หมู่ 15 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ อิศรา ประมุขสุข, 127 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2544 – กรกฎาคม 2545 กรณีศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประเมิน คือ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุน ทั้งนี้วิธีการดำเนินการประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้แบบ บร. 1 - บร. 12 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้รูปแบบชีพชีโมเดลตามกรอบความคิดทฤษฎีของสตัฟเฟิลบีม ผลการประเมินพบว่ากระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบ มีการใช้จุดเด่นจุดด้อยในการบริหารกองทุนมาปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... นทรินทร์ สิวังกต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อิศรา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข)

.....

(อาจารย์ อลิษา รักษาชล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2545

- 8 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
  - คุณจารย์เสษฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
  - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นกรินทร์ สีวงกต

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านถั่วแดงพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- คุณจารย์เสษฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นครินทร์ สิวังกศ

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเจ้าเต่าพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง-จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1-3
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2.
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญาวรรณกรรม	4-25
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	5
2. หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
— แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง.....	6
— แบบสำรวจเงินทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง.....	7
— การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง.....	8
— การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง.....	9
3. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	9
— ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9

เรื่อง	หน้า
— ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล.....	14
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	19-25
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	19
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ต้องการแหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูล ตามรูปแบบการประเมิน.....	20
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	26-34
1. การประเมินบริบทชุมชน.....	26
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	31
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	33
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	35-38
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	35
2. วิธีการดำเนินการ.....	35
3. ผลการดำเนินการ.....	35
4. อภิปรายผล.....	35
5. ข้อเสนอแนะ.....	38
บรรณานุกรม.....	39
ภาคผนวก.....	40
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	40
ภาคผนวก ข กฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านถ้ำคำพัฒนา.....	63
ภาคผนวก ค แบบรายงานการเก็บข้อมูล บร. 1 – บร. 12.....	73

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	30
ตารางที่ 2	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ.....	30
ตารางที่ 3	รายชื่อคณะกรรมการกองทุน.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบัน ความยากจนของประชาชนในประเทศ ทั้งที่อยู่ในชนบทและอยู่ในชุมชนเมือง ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งหากประชาชนในประเทศ ไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวแล้ว การพัฒนาประเทศก็จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประชากรมีความยากจน คนในสังคมไม่มีความเสมอภาคกัน ทางด้านสถานะทางการเงิน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมขึ้น และที่สำคัญคนจนในประเทศมีมากกว่าคนรวย จึงก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนปัญหาด้านยาเสพติด การก่ออาชญากรรม เด็ก ๆ ในชนบทขาดการศึกษา เพราะบิดา มารดา ไม่มีทุนส่งบุตรหลานเข้าเรียนยิ่งทำให้คนในประเทศขาดความรู้เพื่อจะประกอบอาชีพ ซึ่งในปัจจุบันนี้การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคม เพราะการทำงานหรือการประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่จำเป็นต้องมีความรู้มีวุฒิทางการศึกษา ต้องมีใบประกาศนียบัตรติดตัว ซึ่งการรับบุคคลากรเข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ วุฒิปริญญาตรีหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือระดับใบประกาศนียบัตรประกอบวิชาชีพขึ้นไป และเด็กในประเทศยังมีอีกจำนวนไม่น้อยที่ขาดโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้บางครอบครัวยังไม่สามารถหารายได้เลี้ยงครอบครัวได้อย่างเพียงพอ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาการกู้ยืมเงิน ทำให้เกิดภาวะมีหนี้สิน บางรายไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว จึงก่อให้เกิดสภาวะทางด้านจิตใจ ขาดสติขาดสมาธิขาดความขังคิดในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นได้ว่าความยากจนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดถึงสภาวะต่าง ๆ ของคนในประเทศ ซึ่งถ้าประเทศไทยสามารถกำจัดตัวการนี้ออกไปได้ ก็จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศดีขึ้น

ดังนั้นนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงได้ถือกำเนิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ เป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนให้กับประชาชน เพื่อนำมาประกอบอาชีพและสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รวมถึงเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ทั้งด้านการเรียนรู้การสร้างโอกาส การพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โดยที่การบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะขึ้นอยู่กับชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นการสร้างเสริมให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เป็นการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศ ให้มีความมั่นคงต่อไปในอนาคต

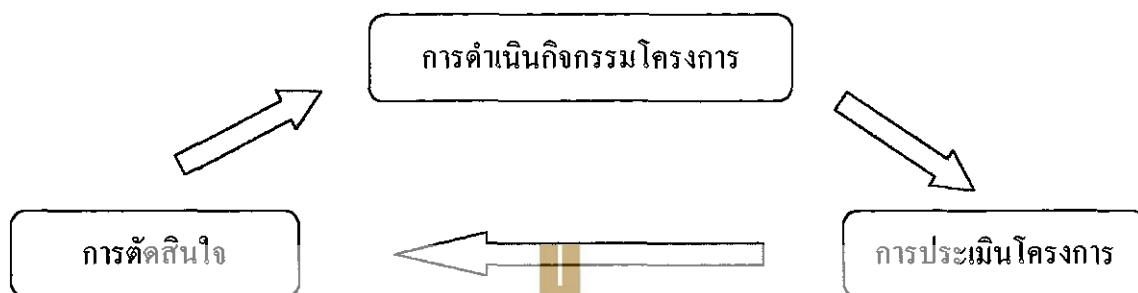
รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว และจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการอนุมัติให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น รวมถึงได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนเรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป จึงสมควรที่จะมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาลัทธิศาสตร์ประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้าน เป็นผู้เขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินกองทุน ในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดเด่น จุดด้อยที่ควรส่งเสริม และต้องปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้หรือไม่
- 2) เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุน
- 3) เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงระหว่างกันในหลาย ๆ ระดับ ทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 4) เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะคติของประชาชน ตลอดจนทราบข้อมูลความเข้มแข็งของคนในชุมชน ตามตัวชี้วัดที่รัฐบาลได้กำหนด

3. กรอบความคิดทางทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมินมีอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้ที่มีความชำนาญกรอบแนวคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ใช้เพื่อการวิเคราะห์เพื่อประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า (CIPP Model) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ตามกรอบความคิดของ สตีฟเฟิลบีม โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของ Stufflebeam

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ถึงระเบียบและข้อต่าง ๆ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบรายงาน 1-12
- ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบรายงาน 1-12 โดยใช้รูปแบบ CIPP Model
- ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการที่ผู้จัดทำ ทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คาดว่าจะได้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

- 1) ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- 2) ทำให้ทราบถึงผลดี และผลเสียต่อการดำเนินงานของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) ทำให้เกิดองค์กร เพื่อประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชน
- 4) ทำให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะคติของประชาชน
- 5) ทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์มีความรู้ในการการประเมินโครงการ การเขียนโครงการ ตลอดจนการปฏิบัติงานในชุมชน นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

รายละเอียดที่เกี่ยวกับหลักวิชาต่าง ๆ ในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผล ในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นด้านเทคนิคการประเมินมี 5 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์
2. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่
  - 2.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.3 การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - 3.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
    - 3.1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
    - 3.1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
    - 3.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุน แบบ ชิพพีโมเดล (CIPP Model)
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการสร้างอาชีพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน

หลักการ

หลักการที่สำคัญที่จะนำความสำเร็จมาสู่นโยบายดังกล่าวควรประกอบด้วยดังนี้

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประกอบด้วย
  - การสร้างจิตสำนึกและการเรียนรู้ร่วมกัน
  - เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน
  - จัดทำระเบียบข้อบังคับ
  - จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รับสมาชิก)
  - ขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล
2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ในการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

5.ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 4 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้อง มีครัวเรือน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
2. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม ส่วนคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนด โทษหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

2.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านถ้าพัฒนา

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านถ้าพัฒนา หมู่ที่ 15 ตั้งอยู่ที่ ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30320 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติด ต.หนองอ่างเสือ

ทิศตะวันออก ติด หมู่ 1 บ.ป่าอโศก, หมู่ 8 บ.หนองเครือคด

ทิศตะวันตก ติด หมู่ 10 บ. ชับตะเคียน

ทิศใต้ ติด หมู่ 10 บ. ชับตะเคียน

ครัวเรือนทั้งหมดภายในชุมชน 244 ครัวเรือน มีประชากร 1,089 คน มีแหล่งน้ำบ่อบาดาลสาธารณะที่ใช้การ 4 บ่อ ในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ มีน้ำประปาใช้ภายในหมู่บ้านเพียงพอตลอดปี มีโทรศัพท์สาธารณะ สถานีอนามัย

ในหมู่บ้านมีพื้นที่รวมทั้งหมด 1,300 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูก 75 – 90% ของพื้นที่การเกษตร

การประกอบอาชีพ อาชีพหลักของประชาชนคือ ทำสวนน้อยหน่า, มะม่วง และทำไร่ข้าวโพด ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ผู้กู้เงินเพียงพอสำหรับเลี้ยงครอบครัวเงินที่ชาวบ้านกู้ยืม สามารถพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ของชาวบ้านดีขึ้น ซึ่งเงิน 1 ล้านบาท เพียงพอสำหรับผู้กู้ยืมในหมู่บ้าน การบริหารงานเป็นไปตามหลักการบริหารหรือการจัดการที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ทั้งด้านการวางแผน การจัดองค์การ การควบคุมงาน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระบอบประชาธิปไตย
3. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งใช้จากเงินหุ้นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
4. แนวคิดในการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาทจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือคณะกรรมการตั้งใจที่จะทำให้เงินกองทุนยั่งยืน

2.3 การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ผู้กู้ยื่น
คณะกรรมการได้ดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันผู้ กู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน เงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนด้านเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับกองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนได้โดยทันที

2.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นการทำให้หมู่บ้านพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยการมอบทุนการศึกษาให้กับบัณฑิตปริญญาตรีเข้าไปปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือหมู่บ้านละ 1 คน โดยที่บัณฑิตเองจะต้องได้รับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตจะต้องทำงานวันละ 6 ชั่วโมงและต้องเรียนรู้ชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งเป็นการกำหนดให้บัณฑิตได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา จึงนับได้ว่า โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่ว่างงาน ทั้งยังเป็นการยกระดับทางการศึกษา และที่สำคัญ จะเป็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยบัณฑิตจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการประเมินในรูปของสารนิพนธ์ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ตลอดจนจุดเด่น ที่ควรส่งเสริม และจุดด้อยเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

3. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้อำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงาน และการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน ดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

3.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยจะสรุปประเด็นที่มีความสำคัญ ๆ ได้แก่

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ”ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่มีนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรี

ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายคมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

(3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อ
คณะรัฐมนตรี

(4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน

(5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดทำ และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้

คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุน ให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนงานบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินงานหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3.1.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

หมวด 2 ข้อ 10 ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงิน
คณะกรรมการจะพิจารณาดังหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- ความพร้อม ความสนใจ การมีส่วนร่วมของประชาชน
- ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน
- การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ

หมวด 3 ข้อ 13 มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและทำ หน้าที่

(1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
กับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง
ในการพัฒนา

(2) สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคณะกรรมการสนับสนุนระดับ
จังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการ
กองทุน

(4) ปรับปรุง แก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน ตามแผนงาน โครงการของรัฐซึ่งมี
วัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุนเพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กร ในหมู่บ้าน สามารถรวมกองทุน
อื่นกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

(5) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการ
สนับสนุน

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านถ้าพัฒนา หมู่ที่ 15 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัด
นครราชสีมา มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและ
ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น โดยอ้างอิงจากกฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติเป็นหลักสำคัญ โดยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ ในประเด็นที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านถ้าพัฒนา”
2. ที่ตั้งกองทุน ที่ทำการ

เลขที่ 12 หมู่ 15 บ้านถ้าพัฒนา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา 30320 โทร. 044 – 362060, 01 – 3937026

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
  - เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
  - เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
  - เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี
5. คุณสมบัติของสมาชิก
  - เป็นผู้ที่ทำนาก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านถ้ำตาพัฒนาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกลุ่ม เว้นแต่แยกบ้านซึ่งอยู่ในทะเบียนบ้านเดิม
  - เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่มฯ และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มฯ
  - เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มฯ
  - เป็นผู้ที่คณะกรรมการกลุ่มฯ ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
  - อุดหนุน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มฯ เป็นสำคัญ
  - มีเงินฝากตั้งจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกิดหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกลุ่มฯ
6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - ตาย
  - ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกลุ่มฯ
  - ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
  - จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
  - จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
  - นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตไว้
7. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เภรัณยูติก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ กองทุนประกอบด้วยที่ปรึกษาของกองทุน จำนวน 8 คน
8. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี
9. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
  - ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
  - รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
  - ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย
10. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจาก คณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
11. วงเงินกู้ ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาทถ้วน
12. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้
ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน และผู้ค้ำประกันมีสิทธิคำ
ประกันผู้กู้ได้ ไม่เกินสองราย
13. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้
- ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี
  - ให้ผู้กู้ส่งเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน
14. อัตราดอกเบี้ย
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี

4. หลักการประเมินโครงการแบบซัพพี้โมเดล

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้ กรอบความคิดการประเมินตามรูปแบบซัพพี้โมเดล ของสตีฟเฟิลบีม ซึ่งสิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้ง สภาพแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) หรือนักประเมิน บางคนอาจต้องการประเมินผลกระทบ (Impact) ซึ่งจะกำหนดได้ทั้งผลกระทบทาง เศรษฐกิจ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดที่ชัดเจนจะเป็นผลดียิ่ง ในการเข้าสู่กระบวนการวัด ทั้งการสร้างเครื่องมือ การออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล สตีฟเฟิลบีม ได้จำแนก ขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปและสถาปเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2-1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสถาปเฟิลบีม

5. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการ

1. จัมเมียร์ สุขหลายและคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล” ในหนังสือ

“รวมบทความทางการประเมินโครงการ” ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานวรัตน์ (บรรณาธิการ), 2544: 221-234

ดังนี้ D.L.Stufflebeam และคนอื่นๆ (PDK, 1977, P. 261 – 265) ได้เสนอแบบจำลอง CIPP (Context – Input-Process-Product Model) เพื่อการประเมินผลโครงการจากแนวความคิดกว้างๆ รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลต่างๆ ไปอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

2. ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

3. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตีฟเฟิลบีม

สตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision)

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้ จุดเด่น จุดด้อย ของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพท์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมากทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวางแบบจำลองชีพท์จะประเมินในด้านต่างๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการประเมินรายกรณีเฉพาะ หมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้ประเมินได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งต้องมีกระบวนการที่ได้มาของข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังต่อไปนี้

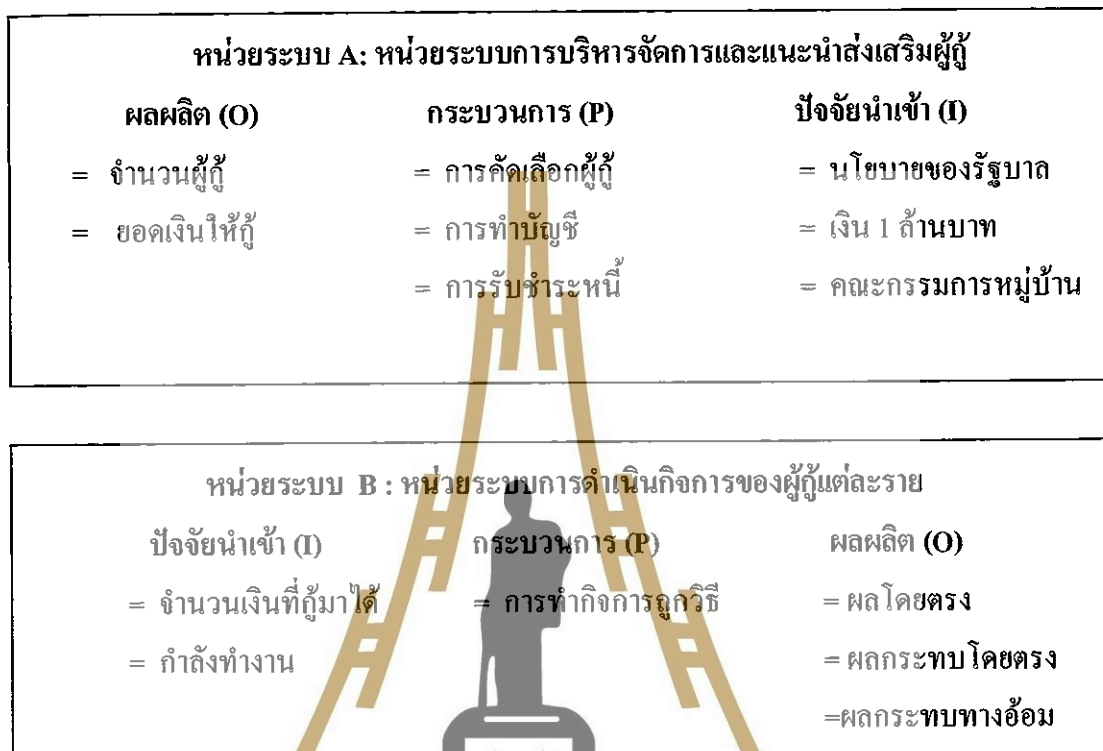
1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิปป์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล สำหรับผู้ผู้ มีดังนี้

1. Context Evaluation : C คือ การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไป ซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา
2. Input Evaluation : I คือ การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้ดูแล
3. Process Evaluation : P คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้ดูแล
4. Product Evaluation : P คือ การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลและหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

แผนภาพที่ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน
ในรูปแบบของ ซิปป์ โมเดล ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายคือบ้านถ้ำเต่าพัฒนาที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของบ้านถ้ำเต่าพัฒนาซึ่งเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล และงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

จากการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้แบบรายงานในการเก็บข้อมูลดังนี้

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ซึ่งในบ้านถ้ำเต่าพัฒนามีการเก็บตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan คือ จำนวนประชากร 244 ครั้วเรือน ทำการเก็บข้อมูล 152 ตัวอย่าง

บร. 3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เลือกผู้ให้ข้อมูล ตาราง Krejcie และ Morgan คือ จำนวนประชากร 244 ครั้วเรือน ทำการเก็บข้อมูล 152 ตัวอย่าง

บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เลือกผู้ให้ข้อมูล ตาราง Krejcie และ Morgan คือ จำนวนประชากร 244 ครั้วเรือน ทำการเก็บข้อมูล 152 ตัวอย่าง

บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกกรณี เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของผู้กู้คือ 25 คน จากผู้กู้ทั้งหมด 53 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้อยู่ประเมินได้ กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ แบบชีพพีโมเดล

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามการแบ่งหน่วยระบบ 2 ระบบ คือหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ของผู้กู้ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคลดังนี้

1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน
บริบท
การประเมินบริบทระดับหมู่บ้าน

1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย
ประเมินปัจจัยระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
นโยบาย ระเบียบ แนวทาง ปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี 2. รายละเอียดของระเบียบ กองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง	1. ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี 2. ระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ	1. ศึกษาจาก เอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 2	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการปฏิบัติ 4. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน 5. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
ตัวชี้วัดที่ 3	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ประเมินปัจจัยรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 1	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
ตัวชี้วัดที่ 2	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ประเมินกระบวนการระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชน

ตัวชี้วัดที่ 2	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระบบบัญชีกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีดุลเงิน สัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
การรับชำระหนี้			
	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งคืนเงินกู้ 3. เอกสารในการส่งเงินคืน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
ตัวชี้วัดที่ 3			
	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
การจัดสรรผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัดส่วนในการจัดสรร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
ตัวชี้วัดที่ 4			
	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
การตรวจสอบการใช้เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต
การประเมินผลผลิตระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันที่เริ่มก่อตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น / ลดลง 3. เหตุที่สมาชิก เพิ่มขึ้น / ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้กู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติกู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำนวนตามแบบ บร.4ข้อ 5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
ตัวชี้วัดที่ 3	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ยอดเงินให้กู้	1. ยอดเงินที่ผู้มาขอกู้และขอเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำนวนตามแบบ บร.4 ข้อ.5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด มีแหล่งที่มาและการจัดเก็บไว้ ดังนี้

1) ได้จากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่น

1.1 ข้อมูล กชช 2 ค

1.2 ข้อมูล จปฐ.

1.3 ทะเบียน บัญชี ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- 2) ได้จากการสัมภาษณ์ราษฎรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่เป็นสมาชิก ผู้นำท้องถิ่น

คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ โดยวัดทัศนคติการแสดงความคิดเห็นของราษฎร โดยการสัมภาษณ์ และสังเกต

ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) และเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

แบบรายงาน ปร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้านโดยวิธีสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร กชช.2ค จปฐ.)

แบบรายงาน ปร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่)

แบบรายงาน ปร. 3 (ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองตามทัศนะของสมาชิกในชุมชนหมู่บ้าน โดยสัมภาษณ์กรรมการกองทุนผู้นำชุมชนและประชาชนโดยทั่วไป)

แบบรายงาน ปร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน จากเอกสารกองทุนและสัมภาษณ์กรรมการ)

แบบรายงาน ปร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนำกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือผู้นำหมู่บ้านชุมชนในตำบล)

แบบรายงาน ปร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับหมู่บ้าน จัดแบบไม่เป็นทางการ โดยนำกลุ่มอาชีพเดียวกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน)

แบบรายงาน ปร. 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

แบบรายงาน ปร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล)

แบบรายงาน ปร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ประเด็นการสัมภาษณ์ เรื่อง สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมโดยการออกเสียงคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างไร ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทัศนคติที่มีต่อการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ว่าคิดอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่กับการติดตาม การติดตามมีประโยชน์หรือไม่

แบบรายงาน ปร .10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน ปร .11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ เก็บรวบรวมจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และการใช้แบบสอบถาม ได้แก่

5.1 โดยการสนทนากลุ่ม กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนและราษฎรที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

5.2 โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวในหมู่บ้าน ที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

5.3 ประชุมร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากหัวข้อสนทนา ประกอบการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ด้วยการสนทนาผู้กู้เงินกองทุนฯ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและราษฎรที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ตามประเด็นที่ประเมิน โดยวัดทัศนคติการแสดงความคิดเห็นของราษฎร โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และการใช้แบบสอบถาม

6.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) จะอาศัยวิธีการทางสถิติประกอบการวิเคราะห์ เช่น ตารางแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน ได้แก่จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนครอบครัวที่แสดงความคิดเห็น หน่วยจำนวนประชากรที่สำรวจ คือ ครอบครัว

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา จะเขียนเพื่อเชื่อมโยงไปยังวัตถุประสงค์ของการประเมินในภาพรวมของ CIPP Model และสรุปผลเพื่อทราบการบรรลุวัตถุประสงค์ของสารนิพนธ์ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การประเมินบริบทชุมชน (Context Evaluation)

การประเมินบริบทชุมชน เป็นการประเมินเพื่อใช้ประกอบการคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาบริบทระดับประเทศ และบริบทระดับท้องถิ่นที่มีอยู่ในหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา

1.1 บริบทระดับประเทศ

การประเมินโดยภาพรวมของบริบทระดับประเทศ จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบันความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนบรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทและความนิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็ง พร้อม ๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME Development Bank) โดยได้อนุมัติหลักการให้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแปร

สภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เป็นธนาคาร เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับ SMEs ทั้งในรูปเงินกู้และการค้ำประกันสินเชื่อ นอกเหนือจากการจัดตั้งกองทุนร่วมทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SMEs ลด

แหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SMEs ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SMEs เฉพาะกรณีผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาท จากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% เป็น

☐ SMEs ที่มีกำไรไม่เกิน 1 ล้านบาท	เสียภาษี 20%
☐ SMEs ที่มีกำไรไม่เกิน 1-3 ล้านบาท	เสียภาษี 25 %
☐ SMEs ที่มีกำไรไม่เกิน 3 ล้านบาทขึ้นไป	เสียภาษี 30 %

ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SMEs ที่มีศักยภาพในการเติบโตดังนี้

- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้สำหรับรายได้ที่เป็นเงินปันผลหรือผลประโยชน์ที่ได้จากการถือหุ้นที่ธุรกิจร่วมลงทุนได้
- ยกเว้นเงินภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลและผลประโยชน์จากการถือหุ้น ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนในธุรกิจเงินร่วมลงทุน

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และได้ส่งเสริมธุรกิจประเภทนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นจะเห็นว่า มีหน่วยงานต่าง ๆ มากมายทั้งในภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทต่อการส่งเสริมธุรกิจ ดังกล่าว

1.1.2 สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน

• จักรภพ เพ็ญแข กล่าวไว้ในคอลัมน์ “คนละโลก” จากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ว่า หลายคนสงสัยว่า เพราะวัฒนธรรมไทยไม่ได้ตั้งสอนหรือขัดเกลาให้คนไทยเกิดความเชื่อถือในความคิดหรืออุดมการณ์บางอย่าง อย่างลึกซึ้ง แบบที่ฝรั่งใช้คำว่า Conviction เพราะความเด่นของคนไทยไม่ได้อยู่ที่ความยึดมั่นถือมั่น แต่อยู่ที่การปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไปจึงเป็นประเทศที่ไม่สนใจจะมีอุดมการณ์ระดับระหว่างประเทศกับใครเขา ปัญหาแกมพูชา ปัญหาชายแดนไทย-พม่า ปัญหาพื้นที่ขัดแย้งไทย-มาเลเซีย ฯลฯ ประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะยุคเสรีชนหนีกันไม่ได้ คือเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ออกมากกว่าจะเชื่อถือในความถูกต้องทางอุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

การเจรจาสันติภาพในครั้งนี้จะจัดขึ้นในประเทศไทยเพื่อเป็นการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลและขบวนการแบ่งแยกดินแดน

1.1.3 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

นายอดิษฐ์ โปธารมิก กล่าวว่า กระทรวงพาณิชย์จะให้ความสำคัญกับการนำเข้าสินค้าที่สามารถใช้วัตถุดิบมากขึ้น สินค้าใดที่สามารถใช้วัตถุดิบในประเทศทดแทนการนำเข้าได้ก็จะลดการนำเข้าให้มากที่สุด โดยจะมีการเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่อขอความเห็นชอบในการออกมาตรการทดแทนการนำเข้า ขณะเดียวกันก็จะมีการโปรโมทสินค้าที่สามารถผลิตได้ในประเทศให้เป็นที่รู้จักของผู้ประกอบการและหันมาใช้สินค้าไทยในที่สุด

อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวที่จะออกมาต้องไม่ขัดกับข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) และจะไม่มีการใช้มาตรการขึ้นภาษีเพื่อสกัดการนำเข้า แต่จะใช้มาตรการคุ้มครองตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพสินค้าและมาตรฐานสุขอนามัยมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา

จากเดิมหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของบ้านกลางดง และได้แยกตัวออกมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่งที่มาของชื่อหมู่บ้านคือมีถ้ำและถ้ำเยอะ โดยคนกลุ่มแรกเข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านคือ นายอินทร์ วงศ์ระหงส์ ซึ่งเป็นคนสระบุรี ทำการบุกเบิกหาพื้นที่ทำกิน ซึ่งสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านก่อนที่จะตั้งเป็นชุมชน เป็นป่าไม้จำนวนมากและปัจจุบันป่าไม้ที่มีในอดีตก็ยังคงมีอยู่

การขยายตัวของประชาชนจะเห็นได้ว่า เมื่อมีการจับจองหาพื้นที่ทำกินคนในละแวกใกล้เคียงหรือคนที่ไม่มีพื้นที่ทำกินก็จะอพยพมาจับจองพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง จึงส่งผลให้ประชากรในชุมชนขยายตัวเป็น ไปอย่างรวดเร็ว

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา หมู่ที่ 15 ตั้งอยู่ที่ ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30320 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติด ต.หนองอ่างเหือ
ทิศตะวันออก	ติด หมู่ 1 บ.ปางอโศก, หมู่ 8 บ.หนองเครือคด
ทิศตะวันตก	ติด หมู่ 10 บ. ชับตะเคียน
ทิศใต้	ติด หมู่ 10 บ. ชับตะเคียน

ครัวเรือนทั้งหมดภายในชุมชน 244 ครัวเรือน มีประชากร 1,089 คน มีแหล่งน้ำบ่อบาดาล สาธารณะที่ใช้การ 4 บ่อ ในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ มีน้ำประปาใช้ภายในหมู่บ้านเพียงพอดลอดปี มี โทรศัพท์สาธารณะ ถานและสนามกีฬา

ในหมู่บ้านมีพื้นที่รวมทั้งหมด 1,300 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูก 75-90% ของพื้นที่การเกษตร

เศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

- ครัวเรือนที่มีการประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพมี 52 ครัวเรือน
- ครัวเรือนที่มีการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว 192 ครัวเรือน
- อัตราค่าจ้างทั่ว ๆ ไป วันละ 120 บาท

การทำไร่

- ประชากรในหมู่บ้านทำไร่อายุต้น 170 ครัวเรือน และพืชที่ปลูกมากที่สุดคือ ข้าวโพด มีจำนวนพื้นที่รวม 720 ไร่

การทำสวนผลไม้

- มีพื้นที่ทำสวนทั้งหมด 200 ไร่ ผลไม้ที่ปลูกมากที่สุดคือ น้อยหน่า

การศึกษา

ความรู้และการศึกษา

- คนอายุ 6-14 ที่ไม่ได้เรียนการศึกษาภาคบังคับหรือเรียนไม่จบ	0 คน
- คนอายุ 14-50 ไม่รู้หนังสือ เขียนและอ่านภาษาไทยไม่ได้	0 คน
- คนในหมู่บ้าน ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ	10 คน
- คนในหมู่บ้าน ได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษา	10 คน
- การจัดกิจกรรมของหมู่บ้านแข่งขันกีฬา ปีละ	1 ครั้ง

การอนามัย

เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย คนในหมู่บ้านส่วนมาก จะซื้อยาตนเอง คนในหมู่บ้านที่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล 915 คน ส่วนนอกเหนือจากนี้ เช่น ในด้านของเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ คนที่มีอายุเกิน 60 ปี ไม่มีที่ทำกิน ไม่มีคนเลี้ยงดู ตลอดจนคนพิการ ล้วนแล้วแต่ไม่มีปัญหา เพราะในหมู่บ้านได้มีการนำข้อมูล จปฐ. ไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	544	49.95
หญิง	545	50.05
รวม	1089	100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	5	0.5
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	17	1.6
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	38	3.5
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	140	12.9
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	163	15.0
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	451	41.4
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	248	22.8
60 ปี 1 วันขึ้นไป	27	2.5
รวม	1,089	100

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 3 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายมาลัย พรหมรัตน์	ประธาน	กรรมการหมู่บ้าน อ.ส.ม.
2. นายสุทธิเกียรติ เกตุยงจันทร์	รองประธาน	กรรมการ กทบ.
3. นางนาถอนงค์ สิทธิสุนทร	เลขา	กรรมการ กทบ.
4. น.ส.สาทร ภิพากร	เหรัญญิก	ประธาน อ.ส.ม. กรรมการหมู่บ้าน
5. นางล้นทม แก้วการุณ	ประชาสัมพันธ์	แม่บ้าน
6. นายฉลวย สุมาลัย	ตรวจสอบภายใน	อบต. หมู่ 15
7. นายสกุล นามท้าง	กรรมการร่วม	กรรมการ กทบ.
8. นายไพจิตร ศรีคู่กา	กรรมการร่วม	กรรมการ กทบ.
9. นางประนอม อุดม	กรรมการร่วม	แม่บ้าน
10. นายสนั่น ช่างแดง	กรรมการร่วม	กรรมการหมู่บ้าน
11. นางไสตะคม แหยมสาสุข	กรรมการร่วม	กรรมการ กทบ.
12. นางฉวี โคนิม	กรรมการร่วม	กรรมการ วัดกลางดง กรรมการ ร.ร. วัดกลางดง

2. ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนาโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ครั้งแรกที่เข้าไปปฏิบัติงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังไม่รู้ระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเท่าที่ควร อีกทั้งประชาชนยังไม่เข้าใจกองทุนหมู่บ้าน เงิน 1 ล้านบาท มากนัก แต่ปัจจุบัน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เริ่มมีความเข้าใจในระเบียบมากขึ้น

2) เงิน 1 ล้านบาท ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลแล้วได้นำลงสู่หมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แล้วมีการจัดระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รู้เข้าไปประกอบอาชีพ

3) คณะกรรมการ มีการปรับตัวและพยายามศึกษาเกี่ยวกับระเบียบกองทุน มีความรับผิดชอบ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ในการคัดเลือกผู้กู้จะรับประชาชนทุกสาขาอาชีพที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา กำหนดมาตรฐานการกู้ยืมแต่ละอาชีพไม่ให้เงินกู้มากหรือน้อยเกินไปเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้และทำให้กระจายการกู้ยืมได้ทั่วถึง และผู้กู้จะต้องมีคุณสมบัติ ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนดไว้

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า เป็นหน้าที่ของற்றுฎีกในการทำบัญชีกองทุนฯ โดยตรง โดยยึดหลักเกณฑ์แบบฟอร์มต่าง ๆ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ซึ่งประกอบด้วย ทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบท้ายประกาศคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สรุปผลการประเมินความพร้อมการจำแนกประเภทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) การรับชำระหนี้ ในหมู่บ้านจะยึดตามกฎระเบียบที่รัฐบาลได้กำหนด

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A ดังนี้

1) จำนวนผู้กู้ จากการประเมินพบว่า สมาชิกในชุมชนขอกู้จำนวนมาก ทำให้การจัดสรรเงินกองทุนเป็นไปด้วยความยากลำบาก

2) ยอดเงินให้กู้ เนื่องจากมีผู้ขอเงินกองทุนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการอนุมัติเงินกู้ให้แต่ละรายจึงต้องพิจารณาความเหมาะสม และเฉลี่ยเงินกองทุนให้ตามความเหมาะสม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่าผู้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยถูกกว่าการกู้เงินนอกระบบและการกู้ส่วนใหญ่ก็เพื่อนำเงินดังกล่าวไปลงทุนในอาชีพเกษตรกรรม ระยะเวลาให้ผู้กู้บางรายให้ทัศนะว่า เวลาส่งเงินต้นคืนสั้นเกินไป เนื่องจากผู้กู้ยังไม่มีผลผลิต จึงต้องหาเงินจากแหล่งอื่นมาจ่ายคืนก่อน

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไม่สูงมากนัก

จุดเด่น คือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และผู้กู้เงินส่วนใหญ่

จะเป็นเกษตรกร คือ ทำไร่ ข้าวโพด ทำสวนน้อยหน่า ผู้ที่ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

2) กำลังการทำงาน

จุดเด่น ผู้กู้เงินกองทุนมีความขยัน และอดทนพร้อมที่จะทำงาน

จุดด้อย บางครอบครัวขาดแรงงาน ทำให้ต้องจ้างแรงงานท้องถิ่นอื่น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย มีดังนี้

จุดเด่น การนำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพ สามารถเป็นเงินทุนหมุนเวียนและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้

จุดด้อย สำหรับผู้ที่ใช้เงินไม่ถูกวิธี นำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพ เช่น นำไปซื้อโทรศัพท์มือถือ ก็จะเป็นการก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ผู้กู้มีการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดการว่างงาน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ กิจการของผู้กู้ได้ขยายขึ้นมากเนื่องจากการทำกิจการประสบความสำเร็จภายหลังได้รับเงินกู้ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีและกระบวนการวิธีการทำงาน ที่ดีขึ้นกว่าเดิม อันเนื่องมาจากได้รับรู้ ภายหลังได้รับเงินกู้ชีวิตของผู้กู้และครอบครัวมีสภาพดีขึ้นมากอันเนื่องมาจาก กิจการของผู้กู้ดีขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ สมาชิกคนอื่นบางคนในหมู่บ้านหรือบุคคลนอกหมู่บ้าน ได้รับความรู้เพิ่มเติมเล็กน้อยจากกิจการของผู้กู้ที่ทำสำเร็จและนำไปทำตามผู้กู้สามารถพึ่งตนเองได้ดีขึ้นเล็กน้อยกว่าเมื่อก่อนเช่นมี การปรึกษาหารือกันผู้กู้มีศักยภาพมากขึ้นที่จะทำกิจการนี้หรือกิจการอื่นอย่าง เข้มแข็งและยั่งยืนสมาชิกของครอบครัวผู้กู้และเครือญาติหวนกลับมาสู่ท้องถิ่นบ้างเล็กน้อย จากที่เคยไปทำงานหาเงินที่อื่นก่อนหน้า

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านถ้าพัฒนาสรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำสวนน้อยหน่า ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ รายได้ดี และสภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและปัจจุบันน้อยหน่าเป็นสินค้าขึ้นชื่อของตำบล

3.2 อาชีพทำไร่ข้าวโพด ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งการขายฝักสด หรือแม้กระทั่งขายเมล็ดพันธ์ ปัจจุบันมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นน้ำนมข้าวโพด

3.3 อาชีพค้าขาย ปังจ๋ายนำเข้าที่ตี ได้แก่ มีรายได้หมุนเวียนทุกวันในครอบครัวและประชาชนต้องบริโภคอาหาร อุปโภค-บริโภค ในชีวิตประจำวัน เลือกซื้อของอุปโภค-บริโภค ที่มีคุณภาพ ราคาถูก หาทำเถในการค้าขายที่ตี และผู้คู่ควรมีความขยัน เงินที่นำมาประกอบอาชีพค้าขาย จึงสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้หรือไม่

1) การเกิดกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิด ริเริ่มและการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนใน หมู่บ้านอำเภอพัฒนา

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาทพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง ซึ่งชาวบ้านเองก็มีความกระตือรือร้นในเรื่องดังกล่าวอย่างมาก ในการที่จะกู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะนำเงินที่ได้นำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

2) ระบบบริหารกองทุน พบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างมากในการพัฒนาระบบการบริหาร ด้วยการค่อย ๆ เรียนรู้ระบบการบริหารไปเรื่อย ๆ โดยมีบทเรียนจริงที่จะใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ได้รับการถ่ายทอดมา ซึ่งมีชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงาน และการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า การที่รัฐบาลส่งเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 1 ล้านบาทมาให้แต่ละหมู่บ้านดูแลและบริหารงานกันเองนั้น โดยมีหน่วยงานของรัฐมาคอยเป็นที่ปรึกษาให้ นั่น ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ การปรับตัวในการพัฒนาเพื่อที่จะให้ตัวเองอยู่รอดมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพและสามารถวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านคงอยู่ตลอดไป

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจหมู่บ้านเพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักพัฒนาอาชีพของตน ให้สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

4.2 เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุน

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ช่วยยกระดับรายได้สูงขึ้น
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในชนบท ส่งเสริมการพึ่งตนเอง

4.2.1 ปัจจัยด้านลบ

- กองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถให้บริการด้านการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพแก่สมาชิกได้ทั่วถึง สมาชิกอีกจำนวนไม่น้อยที่ต้องการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ แม้ว่าประชาชนจะยังไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ดีหรือร้อน แต่หากมีแนวทางที่สามารถทำให้ประชาชนมีเงินทุนของตนเองหรือได้เงินทุนที่ดอกเบี้ยต่ำก็จะดีมาก

4.3 เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงระหว่างกัน ในหลาย ๆ ระดับ ทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

- จากการจัดกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหมู่บ้านที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขได้เหมาะสมพอสมควร

4.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน ตลอดจนทราบข้อมูลความเข้มแข็งของคนในชุมชน ตามตัวชี้วัดที่รัฐบาลได้กำหนด

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า หมู่บ้านจะเข้มแข็งได้ ต้องมีผู้นำท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจการที่ดีและมีความสามัคคีกัน สมาชิกในชุมชนรับฟังความคิดเห็นในการประชุมหรือความ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปดังนี้

1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุน
3. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะคติของประชาชน ตลอดจนทราบข้อมูลความเข้มแข็งของคนในชุมชน ตามตัวชี้วัดที่รัฐบาลได้กำหนด

2 วิธีดำเนินการ

1. ใช้วิธีสัมภาษณ์ ตามแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีเค้าโครงของแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่อง และใช้เป็นแนวทางสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์จะกำหนดขนาดตัวอย่างและใช้ตารางคำนวณเป็นร้อยละ ดังนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้ถูกวิจัยมากกว่าจะใช้เครื่องมือวิจัยอื่นใดเป็นสื่อกลาง
2. การสังเกต สังเกตพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคล หรือบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในการประชุม จัดเสวนาและบันทึกข้อมูลที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น
3. นำข้อมูลที่ได้อ่านเขียนสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

จากการได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ของกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา พบว่า

1. ประชาชนได้คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนที่อยู่ในหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนาและเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์มาบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน
2. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ จะรับประชาชนทุกสาขาอาชีพในหมู่บ้าน โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย สร้างงาน สร้างรายได้แก่ครอบครัว

4. อภิปรายผลสรุปดังนี้

- 4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา มีดังนี้

4.1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มว่าคนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันในการเสนอความคิด ในเรื่องของการจัดตั้งกองทุน

4.1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

4.1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คนในชุมชนสร้างจิตสำนึก “เพื่อส่วนรวม” ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชนอื่น ๆ เพื่อนำข้อดีและข้อเสียมาปรับปรุงแก้ไขใช้ในบ้านถ้าแต่พัฒนาต่อไป

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรและในหมู่บ้านมีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่กำลังพัฒนา

4.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านถ้าแต่พัฒนา มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- เป้าหมายที่จับต้องได้ง่ายของกองทุนหมู่บ้าน คงเป็นเรื่องของการทำให้ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนและสร้างรายได้ของชาวบ้าน ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

- เงิน 1 ล้านบาท การบริหารจัดการนี้ คือ การจัดการให้เงินก้อนนี้สามารถสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนให้ได้ เช่น การเรียนรู้ในเรื่องประชาธิปไตย ที่ทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน กล่าวแสดงออก ตลอดจนการก่อให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการจัดการบริหารเงินทุน 1 ล้านบาท

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- ถ้าประชาชนไม่เข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ “กองทุนหมู่บ้าน” แล้ว โอกาสที่ชุมชนจะใช้เงินแบบไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ก็จะเป็นผลทำให้เกิดหนี้สิน

4.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ความหมายของชุมชนเข้มแข็งนั้นหมายถึงเกิดการรวมกลุ่มของประชาชน เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน คือ

1. การมีความสามัคคี
2. เสียสละ
3. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

4. มีผู้นำที่ยุติธรรม
5. ชื่อเสียง
6. คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง
7. การห่างไกลยาเสพติด และสิ่งอบายมุขต่าง ๆ

4.4 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินกิจการสามารถสร้างรายได้ ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในครอบครัว

4.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ช่วยยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ทำให้มีงานทำ และเกิดรายได้เพิ่มขึ้นในท้องถิ่น

4.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

1. ส่งเสริมการพึ่งตนเอง
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

— อยากให้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนฯ จากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 8 บาท เพื่อช่วยเหลือคนยากจนในหมู่บ้านจริง ๆ และอยากให้ปลูกจิตสำนึกให้คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารงานในหมู่บ้านของตนเองอย่างจริงจัง

5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

— อยากให้อบรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจและเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน และยินดีที่จะบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืน และระยะเวลาในการติดตามผู้กู้ทุก 3 เดือน เพื่อทราบผลการดำเนินงานและเพื่อก่อให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

— จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้คนในชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

— การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านจากการที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานเป็นระยะเวลาหนึ่งพบว่ามีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดทำบัญชีหลายครั้งจึงทำให้ชาวบ้านเกิดความสับสนเพราะผู้ที่เข้ามาสอนทำบัญชีสอนด้วยความรวดเร็ว ประกอบกับชาวบ้านไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักการทำบัญชี ดังนั้นจึงควรกำหนดรูปแบบการทำบัญชีที่สะดวกและง่ายต่อความเข้าใจของชาวบ้าน และที่สำคัญควรจะมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดทำบัญชีบ่อย ๆ

บรรณานุกรม

- ข้างประชาธารภูธร. “ภาระหนักของทุนฟื้นฟู”. ผู้จัดการ. 28 มิถุนายน 2545, หน้า 9
ไพบูลย์ วงษ์ระหงส์. ผู้ใหญ่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา. สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2545
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. “คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ
และการประเมินโครงการ” ปี 2544.
- ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). “รวมบทความทางการประเมินโครงการ”, 2544
หน้า 221-234
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. “คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความ
จำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)” ปี 2544.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย, “ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา”, หน้า 61-68. “ชุดวิชาการวิจัย
ชุมชน”, หน้า 49-50. “ชุดวิชาสารนิพนธ์”, หน้า 52-54.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง เกษตรตำบล คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านถ้ำเต่าพัฒนา สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2544-
กรกฎาคม 2545.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9
2544”
- องค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง. “แผนพัฒนาตำบล อบต.กลางดง” ปี 2544.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี